

VENDIM
Nr. 332, datë 18.4.2013

PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT E TË CERTIFIKIMIT TË FARAVE TË PERIMEVE¹

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 4 pika 9, 14 pika 3, 15 pika 3, e 16 pika 4 të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME DHE PËRKUFIZIME

I.1 Qëllimi dhe zbatimi

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farës së perimeve, për kategoritë, identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e paketimit e të etiketimit, si dhe procedurat e kriteret e certifikimit.

Objektivat e projektit

2. Ky vendim zbatohet për speciet e bimëve perimore, të listuara në aneksin I/1, bashkëlidhur këtij vendimi.

I.2 Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa me termat e mëposhtëm do të nënkuptohen:

1. “Perime”, bimë të specieve të destinuara për prodhim bujqësor ose për kopshtari, por jo për përdorim zbukurues, sipas aneksit I/1, bashkëlidhur këtij vendimi, si më poshtë vijon:

- a) 5 kg, për bimët perimore bishtajore;
 - b) 500 g, për qepët, chervilin, asparagun, pazinë, panxharin e kuq, turnipin, shalqirin, kungulleshkat, kungullin e zakonshëm, karotat, rrepat, endiviet, spinaqin, sallatën jeshile gjethevogël;
 - c) 100 g, për speciet e tjera të perimeve.
2. “Komponent”, njëri nga prindërit që shërben për përfitim të farës hibride.
3. “Farë hibride”, fara që përftohet nga kryqëzimi i dy apo më shumë komponentëve.

II. KRITERET PËR TREGTIMIN E FARAVE TË PERIMEVE

II.1 Kërkesa të përgjithshme për tregtimin e farës së perimeve

II.1.1 Kriteret për tregtimin e farës

1. Farat e perimeve për tregtim duhet të plotësojnë këto kriteret:

- a) Të kenë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë, sipas kërkesave të këtij vendimi dhe aneksit II të tij;
 - b) Të jenë certifikuar dhe të plotësojnë kushtet e përcaktuara në aneksin I, bashkëlidhur këtij vendimi;
 - c) Për rastet e prodhimit vendas, të jenë pajisur me certifikatën zyrtare sipas modelit të përcaktuar në aneksin VI, bashkëlidhur këtij vendimi;
 - ç) Të jenë paketuar dhe etiketuar në përputhje me kriteret e këtij vendimi;
 - d) Varieteti ose hibridi të jetë i regjistruar në Katalogun Kombëtar;
 - dh) Të plotësojnë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e bimëve dhe atij për mbrojtjen e biodiversitetit;
 - e) Të plotësojnë kushtet e magazinimit, ruajtjes dhe transportit.
2. Fara e specieve perimore, përjashtuar çikoren industriale, nuk mund të tregtohet nëse nuk është certifikuar zyrtarisht si farë bazë ose farë e certifikuar ose nëse nuk është farë standarde.
3. Fara e çikores industriale nuk mund të tregtohet nëse ajo nuk është certifikuar zyrtarisht si farë

¹ *Direktiva e Këshillit nr. 2002/55/EC, datë 13 qershor 2002 “Për tregtimin e farave të perimeve”, celex nr. 32002L0055OJ L 193, datë 20.7.2002.

bazë ose farë e certifikuar.

4. Pavarësisht nga pikat 2 dhe 3 të këtij kreu, mund të tregtohet:

- a) fara e seleksionerit e gjeneracioneve para farës bazë;
- b) fara e prodhuar, tregtuar për përpunim, me kusht që të jetë siguruar identiteti i farës.

5. Kushtet, që duhet të plotësojë fara sipas shkronjës “a” të pikës 4, për t’u tregtuar, janë si më poshtë vijon:

a) Të jetë kontrolluar zyrtarisht nga autoriteti certifikues, në përputhje me procedurën e certifikimit të farës bazë;

b) Të jetë paketuar në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë vendim;

c) Paketat duhet të pajisen me etiketë zyrtare në të cilën të jenë përcaktuar:

i) autoriteti certifikues dhe shteti përkatës ose shkurtimet e tyre dalluese;

ii) numri i referencës së lotit;

iii) muaji dhe viti i paketimit;

iv) muaji dhe viti i marrjes së mostrës së fundit zyrtare, për qëllime certifikimi;

v) speciet, të treguara të paktën nën emrin e tyre botanik, të cilat mund të jenë dhënë në formë të shkurtuar dhe pa emrat e autorëve, në shkronja romake;

vi) varieteti, i treguar të paktën me shkronja romake;

vii) përshkrimi i farës parabazë;

viii) numri i gjeneracionit që i paraprin farës së kategorisë “farë e certifikuar”.

ç) Etiketa të jetë e bardhë me një vijë diagonale në ngjyrë violet.

II.1.2 Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave të perimeve

1. Sipas prejardhjes, farat e perimeve ndahen në kategoritë e mëposhtme:

a) Fara parabazë;

b) Fara bazë;

c) Fara e certifikuar;

ç) Fara standarde.

2. Fara parabazë është fara që është prodhuar nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas praktikave të pranuara për prodhimin e farave të kësaj kategorie. Kjo farë është burim për prodhimin e farës bazë.

3. Fara bazë është fara që:

a) është prodhuar nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas praktikave të pranuara për mirëmbajtjen e varietetit;

b) është menduar për prodhimin e farës së kategorisë “farë e certifikuar”;

c) plotëson kushtet e përcaktuara në anekset I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi, për farën bazë;

ç) nga kontrolli zyrtar rezulton se plotëson kushtet e përcaktuara në aneksin II, bashkëlidhur këtij vendimi, dhe kërkesat e përcaktuara në shkronjat “a”, “b” dhe “c” të kësaj pike.

4. Fara e certifikuar është fara që:

a) është prodhuar direkt nga fara bazë ose, nëse seleksioneri e kërkon, nga fara e një brezi para farës bazë dhe që plotëson kushtet e përcaktuara në anekset I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi, për farën bazë;

b) përdoret kryesisht për prodhimin e perimeve;

c) plotëson kushtet e përcaktuara në anekset I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi, për farën e certifikuar;

ç) nga kontrolli zyrtar ose nga mbikëqyrja zyrtare rezulton se plotëson kushtet e përcaktuara në shkronjat “a”, “b” dhe “c” të kësaj pike;

d) është objekt i postkontrolleve zyrtare, për të verifikuar identitetin dhe pastërtinë varietore.

5. Fara standarde është fara që:

a) ka mjaftueshmërisht identitet dhe pastërti varietore;

b) përdoret kryesisht për prodhimin e perimeve;

c) plotëson kushtet e përcaktuara në aneksin II, bashkëlidhur këtij vendimi;

ç) është objekt i postkontrolleve zyrtare, për të verifikuar identitetin dhe pastërtinë varietore.

6. Skemat e prodhimit të kategorive të farave të perimeve, sipas grupimit të tyre, bëhen nën

monitorimin dhe përgjegjësinë e ESHFF-së.

7. Identiteti i farave të perimeve është tërësia e veçorive botanike, biologjike dhe morfologjike që zotëron një varietet, vlera e të cilave është e njohur dhe plotëson qëllimet e përdorimit.

8. Cilësia e farës së perimeve përcaktohet nga këta tregues:

a) Pastërtia e përgjithshme, që është përqindja e farave të pastra ndaj peshës së përgjithshme të farës;

b) Fuqia mbirëse, që është aftësia e farës për të mbirë në kushte të caktuara dhe përcaktohet nga numri i farave që mbijnë në raport me numrin e farave të vëna për mbirje;

c) Energjia mbirëse që është aftësia që ka fara për të mbirë brenda një periudhe kohe të caktuar;

ç) Lagështia e farave, që është përqindja e lejuar e lagështirës që mbart fara, për t'u paketuar dhe për t'u tregtuar si material mbjellës.

II.1.3 Kriteret për kontrollin e tregtimit të farave të perimeve

1. Kontrollat zyrtare në lidhje me tregtimin e farës së perimeve duhet të jenë kryer të paktën nga kontrolle të rastit, për të verifikuar plotësimin e kërkesave e të kushteve të përcaktuara në këtë vendim.

2. Në paketimin gjatë tregtimit të sasive, që kalojnë dy kilogramë farë të importuar, duhet të përcaktohen të dhënat e mëposhtme:

a) speciet;

b) varieteti;

c) kategoria;

ç) vendi i prodhimit dhe autoriteti i kontrollit zyrtar;

d) vendi i dërgimit;

dh) importuesi;

e) sasia e farës.

3. Mënyra në të cilën do të paraqiten këto të dhëna përcaktohet me udhëzim të ministrit.

4. Fara e kategorive “farë e certifikuar” dhe “farë standarde” i nënshtrohet postkontrollit zyrtar në fushë, për të krahasuar identitetin dhe pastërtinë e tyre varietore ndaj kontrolleve.

5. Nëse gjatë testeve të postkontrollit të kryera në fushë rezulton në mënyrë të përsëritur se fara e varietetit nuk plotëson kushtet e përcaktuara në lidhje me identitetin dhe pastërtinë varietore, furnizuesi nuk lejohet të tregtojë një farë të tillë për një periudhë të caktuar.

6. Çdo masë e marrë sipas pikës 5 hiqet në momentin që vërtetohet se fara e destinuar për tregtim në të ardhmen plotëson kushtet për identitetin dhe pastërtinë varietore.

7. Testet dhe provat krahasuese për ekzaminimin e postkontrollit të mostrave të farës së perimeve të hedhura në treg kryhen në bazë të kërkesave të këtij vendimi. Testet dhe provat krahasuese përfshijnë:

a) farat e prodhuara për tregtim;

b) farat e përshtatshme për bujqësinë organike;

c) farat e tregtuara në lidhje me ruajtjen *in-situ* dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike bimore.

II.1.4 Paketimi dhe etiketimi i farës së perimeve

1. Paketimi i farave të kategorisë bazë dhe të certifikuara shoqërohet me dy lloj etiketash, që janë etiketa e prodhuesit dhe etiketa zyrtare e lëshuar nga ESHFF-ja.

2. Farat e perimeve të kategorive bazë, e certifikuar dhe standarde, duhet të tregtohen vetëm në lote homogjene dhe të paketuara.

3. Paketat e farave të kategorisë bazë dhe të certifikuara duhet të jenë të etiketuara, në mënyrë të tillë që nuk mund të hapen pa dëmtuar mbylljen dhe/ose etiketën zyrtare.

4. Paketat e vulosura sipas pikës 3 nuk mund të hapen dhe të rimbyllen, përveçse zyrtarisht nën mbikëqyrjen e ESHFF-së. Nëse paketat janë rimbyllur, duhet të shënohet në etiketë rimbyllja dhe data e fundit e rimbylljes.

5. Paketat e farës së kategorisë “standarde” dhe paketat e vogla të farave të kategorisë “e certifikuar” duhet të jenë të mbyllura, në mënyrë të tillë që nuk mund të hapen pa dëmtuar mbylljen dhe/ose etiketën zyrtare.

6. Paketat e vogla me farë të kategorisë “e certifikuar” nuk mund të pakëtohen ose të rimbyllen,

përveçse nën mbikëqyrjen e ESHFF-së.

7. Paketat me farë të kategorisë, bazë dhe të certifikuar, përveç rasteve kur janë në paketa të vogla:

a) do të etiketohen në pjesën e jashtme me etiketën zyrtare që përmbush kushtet e përcaktuara në aneksin IV (A), bashkëlidhur vendimit. Etiketa mund të vendoset në brendësi të paketave transparente, me kusht që ajo të mund të lexohet. Ngjyra e etiketës duhet të jetë e bardhë për farën bazë dhe blu për farën e certifikuar. Në rastet kur fara bazë nuk i plotëson kushtet e përcaktuara në aneksin II, në lidhje me fuqinë mbirëse, ky fakt do të deklarohet në etiketë.

b) do të përmbajnë një dokument zyrtar, në të njëjtën ngjyrë si etiketa, duke dhënë informacionin e kërkuar në aneksin IV (A), pikat 4 deri në 7. Ky dokument do të hartohet në mënyrë të tillë që nuk mund të ngatërrohet me etiketën zyrtare, të përcaktuar në shkronjën “a” të kësaj pike.

8. Paketat me farë të kategorisë “standarde” dhe paketat e vogla me farë të kategorisë “e certifikuar” do të mbajnë edhe etiketën e furnizuesit, sipas përcaktimit në aneksin IV (B), bashkëlidhur këtij vendimi. Ngjyra e etiketës duhet të jetë blu për farën e certifikuar dhe e verdhë e errët për farën standarde.

9. Përjashtuar rastin e paketave të vogla të farës standarde, informacioni i përshkruar sipas pikës 8 duhet të mbahet në mënyrë të qartë, i ndarë nga çdo informacion tjetër i dhënë në etiketë ose në paketë.

10. Në rastin e paketave të vogla të farës së certifikuar, identiteti i farës mund të vërtetohet, në veçanti, në kohën kur lotet e farës janë të ndara. Për këtë rast, mund të kërkohej që paketat e vogla, të prodhuara brenda vendit, të paketohen zyrtarisht.

11. Trajtimi kimik i farës së kategorisë bazë, të certifikuar dhe standarde, përcaktohet në etiketën zyrtare, në etiketën e furnizuesit, mbi paketë ose brenda saj. Për paketime të vogla, ky informacion mund të shtypet direkt mbi paketë ose brenda saj.

III. CERTIFIKIMI I FARAVE TË PERIMEVE

III.1 Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1. Procedurat e certifikimit të farave të perimeve realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte, publike apo private, sipas përcaktimit në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

2. Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farave të perimeve të prodhuara në vend dhe procedura e certifikimit të tyre janë, si më poshtë vijon:

a) Për certifikimin e farave të perimeve pranë autoritetit certifikues, duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

- i) Kërkesa me shkrim për certifikimin e prodhimit të farës së perimeve;
- ii) Licenca përkatëse e lëshuar nga Qendra Kombëtare e Licencimit;
- iii) Aktkontrolli për caktimin e ngastrës së farës, zbatimin e kërkesave agroteknike, teknologjisë së prodhimit të farave sipas metodikave të hartuara për farat e perimeve;
- iv) Certifikata e origjinës që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;
- v) Certifikata fitosanitare e lëshuar nga shërbimi fitosanitar;
- vi) Aktaprobimi fushor;
- vii) Fletanaliza laboratorike e treguesve cilësorë, për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator i miratuar nga ministri;
- viii) Etiketa e prodhuesit;
- ix) Deklarata e konformitetit.

b) Procedura e certifikimit që ndjek autoriteti certifikues është, si më poshtë vijon:

i) Bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës së perimeve që do të certifikohet, si dhe verifikon nëse varieteti është regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e mësipërm plotëson procesverbalin për verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit, si dhe për kontrollin e cilësisë së farës së perimeve;

ii) Përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim në bazë të procesverbalit dhe dokumentacionit të mësipërm;

iii) Në bazë të vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare në të cilën shënohen sasia dhe

numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

c) Etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

ç) Elementet dhe kriteret e etiketës duhet të jenë sipas aneksit IV, bashkëlidhur këtij vendimi;

d) Certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe pasi të jenë plotësuar dhe tërhequr nga prodhuesi sasi të etiketa zyrtare.

3. Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit, si dhe lëshimi i certifikatës zyrtare të përfundojnë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

4. Nëse subjekti i autorizuar nga ESHFF-ja për kryerjen e procedurave të certifikimit nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar më lart, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ESHFF-së.

5. Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar më lart, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ministrit.

6. Megjithatë, pa rënë ndesh me pikat 2 dhe 3:

a) mund të autorizohen certifikimi zyrtar dhe tregtimi i farës bazë që nuk i përmbush kushtet e përcaktuara në aneksin II lidhur me fuqinë mbirëse. Në këtë rast, furnizuesi garanton një fuqi mbirëse të caktuar, si dhe deklaron të dhëna të tjera për qëllime të tregtimit me një etiketë të veçantë që mban emrin e tij, adresën, si dhe numrin e referencës së lotit të farës;

b) me qëllim që të bëjë farën sa më shpejt të disponueshme, certifikimi do të jepet vetëm me paraqitjen e një raporti të përkohshëm analitik mbi farën dhe me kusht që të jepen emri dhe adresa e marrësit të parë.

7. Fara e perimeve e prodhuar nga fara bazë ose fara e certifikuar, të cilat janë certifikuar zyrtarisht në një shtet anëtar i Bashkimit Europian për pastërtinë dhe identitetin e farës, do të konsiderohet farë zyrtarisht e certifikuar.

8. Në rastet kur fara është prodhuar direkt nga fara e certifikuar zyrtarisht e breznive para farës bazë, mund të autorizohet edhe certifikimi zyrtar si farë bazë, nëse plotësohen kushtet e përcaktuara për atë kategori.

9. Fara e perimeve e prodhuar në një shtet të Bashkimit Europian dhe që do të certifikohet në përputhje me pikën 8 duhet:

a) të jetë e paketuar dhe e etiketuar me etiketën zyrtare që plotëson kushtet përcaktuara në aneksin V (A) dhe (B);

b) të shoqërohet nga një dokument zyrtar që plotëson kushtet e përcaktuara në aneksin V (C).

10. Forma, përmbajtja dhe dokumentacioni, që i bashkëlidhet kërkesës për certifikim, është sipas aneksit VI, bashkëlidhur këtij vendimi.

III.2 Marrja e mostrave për vlerësim dhe certifikim

1. Për ekzaminimin e farës për certifikim, mostrat merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë të autorizuar, në përputhje me metodat teknike të përcaktuara me urdhër të ministrit. Këto kërkesa zbatohen edhe në rastin kur mostrat e farës standarde merren për testet e postkontrollit.

2. Kur marrja e mostrave të farës kryhet sipas pikës 1, duhet të përmbushen kërkesat e mëposhtme:

a) Marrësit e mostrave të farës duhet të kenë kualifikimet e nevojshme teknike të marra në kurse trajnimi;

b) Performanca e marrësve të mostrave të farës do të jetë objekt i mbikëqyrjes së duhur nga ana e autoritetit certifikues;

c) Për qëllime të mbikëqyrjes, të referuar në shkronjën “b”, një pjesë e loteve të farës që kanë hyrë për certifikim zyrtar kontrollohen nga autoriteti certifikues. Kjo pjesë duhet të jetë përhapur në mënyrë të barabartë sa të jetë e mundur mbi personat, fizikë dhe juridikë, që fusin farën për certifikim. Kjo pjesë do të jetë të paktën 5%. Kjo marrje e mostrave për kontroll nuk zbatohet për marrjen e mostrave automatike.

3. Për ekzaminimin e farës për certifikim dhe të testeve për postkontroll, mostrat duhet të merren nga lote homogjene, ku pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre jepet në aneksin III, bashkëlidhur këtij vendimi.

IV. DISPOZITA TË FUNDIT

Ngarkohen Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha